

Өрөспүүбүлүкэ сонуннара

САҤА СИРЭ САЙДЫЫГА ӨРӨ ДАБАЙАР КЫАХТААХ

Өрөспүүбүлүкэ Ил Дарханын эбэһинэһин быстах кэмгэ толороочу Айсен Николаев «Якутия 24» телеканалга интервьюгоун кэмгэр Саха сирэ сайдыыга өрө аһаан тахсар кыахсаах дьон эттэ. Ол туһунан кини «Россия сайдыыга өрө аһаан тахсара наада», - дьээн РФ Президентэ Владимир Путин Россия Федералнай Мунунааһар туһаайан этигини туһунан санаатын үлүстөрүгэр иһитинэрдэ.

Айсен Николаев онуоха өрөспүүбүлүкэ барыта баарын бэлэттэтэ: айылҕа баайын, техника, наука, кини кыахтара, бастаган туран, Уһук Илингэ эрэ буолбаа, дойду таһымыгар инники күөҥү тахсыыга тирэх буолуохтара.

«Өрөспүүбүлүкэ бырабыыталыстыбатын, салалта уорганнарын уонна бөдөҥ корпорациялар инниттэригэр билигин инниник соругу туруордум. Өрөспүүбүлүкөбүгэр бар дьон дьоллоохтук уонна байылыттык олорорун

туһунан ити сыаллары ситиһик тустаахпыт. Баччалаах элбэх кыах уонна айылҕа баайын үрдүгэр олорон, Сахабыт сирэ үчүгэй олоххо олоруох тустаах», — дьээн бэлэттээн эттэ Айсен Николаев.

Өрөспүүбүлүкэ Ил Дарханын эбэһинэһин быстах кэмгэ толороочу Айсен Николаев этэриттэн, Алдан оройуона өрүү өрөспүүбүлүкэ промышленноһын инники күөҥүтүр сылдыбыта.

«Алдан киники буолбаа, уруккуттан инники сылдыбыт мистэттин чөл тутан, салгы сайдан иһиктээх. Көмүһү хосточуну сэргэ манна биһиги атын кө-күлүтүк бырайыактары сайыннарыахтаахпыт, ол иһигэр, ньиэп компанияларын бырайыактарын. Оройуон сиринэн-уотунан таһар ньиэп турбалара оройуоннар сайдыыларыгар тирэх буолуохтара. Биһиги үтэс буолбут салааларбытын — көмүһү хосточуну — умнуо суох тустаахпыт», — дьээн кини бэйэтин интервьютунан эттэ.

Итин таһынан кини Алдан оройуонун сиринэн-уотунан урутаан сайыннарыллыахтаах сирдэр (ТОСЭР) тустарынан санаатын үлүһүнэ:

«Бүтүннү күнү Алдан уонна Олукхүмэ оройуоннарыгар «Саха сирин собуруу өтгө» ТОСЭР чэригинэн быһааакалары тэрийэри сокуон көҕүлүүр. Ол курдук, холобур, Дьокуускайлаабы «Ханалас» ТОСЭР-гэ атын оройуоннартан, Ханалас, Мэҥэ Ханалас улуустарыттан, холбоһуохтары баараллар. Саамай сүрүгү, ТОР-га үбү тардарга уонна онно резидент буоларга быһааах Алдан оройуонун сиринэн-уотунан баар предпринималар докумуннарын сөпкө толоруохтары наада», — дьээн кини.

Өрөспүүбүлүкэ Ил Дарханын эбэһинэһин быстах кэмгэ толороочу «Саха сирин собуруу өтгө» компанияны уонна Уһук Илин сайыннары министэриэтибэтин кытта бу хайысхага

үлүстэри дьаһаллыахтык ылар туһунан дуоһабардаһыыга үлэ барарын бэлэттэтэ.

«Аттыгар сытар оройуоннар сирдэригэр-уоттарыгар (Алдан, Олукхүмэ) баар бырайыактары итиннэ килтирэхпит. Оччолуна министэр ТОСЭР резидентэрин аатын ыыахтара, ол тыһан баран кинилэр үлүстэрэ барыта Алдан оройуонунан буолуоҕа», — дьээн Айсен Николаев.

«Якутия 24» телеканал инники иһитинэрибитинэн, Айсен Николаев Алдан оройуонунан үлэтир сырылытар өрөспүүбүлүкэтэҕи Олоҥхо ыһааһын аһылытылар кытынна. Ону таһынан Айсен Николаев «Полос Алдан» АУо уонна «Селигдар» ПАО промышленнай предпринималарга, көмүһү хостуур фабрикага уонна көмүһү арааран ылар быһаааакага, «Саха сирин тимир суоллара» депоһа сырытта, олохтоох дьаһалтага өрөспүүбүлүкэ көмүһү хостуур промышленноһын кинини социальнай-экономическай сайдыытын боптуруостарыгар сүбэ мунунааһы ытта.

«СО» анал корп.

Улууска — бу күнүгэ

Н. Д. КРИВОШАПКИНГА—УОТ СУБУРУУСКАЙГА АНАЛЛААХ ПААМАТЫННЫЫК АҢЫЛЫННА

сэбиэтин салайааччытын Г. Г. Алексеевы, милиция бэтэ-роонин Г. Ф. Тарпыны, бочуотунай грамотаһан Н. П. Игнатъевы, А. С. Болылаховы, Ф. Р. Сивцевы, Махтал суру-гунан М. И. Иканованы, В. В. Авксентьевы наһарааллапта.

Улуус дьокутааттарын Сэбиэтин бэрэссэдэтэ Я. П. Оконешиников улуус баһыт дьонун үйэтигэр үлэ быһааннаахтык ыһылыларын эттэ, үйэтигин хамыһыһытын аһыттан Н. Д. Кривошапкинга—Уот Субуруускайга пааматынныы онторторбуттарын иһин Ис дьыала отделын кэлэктибигэр махтанна. «Саха Милициятын 100 сыла» мэтээлигэр А. Т. Ноговицын, С. А. Саргыдаев, К. Е. Платонов, Н. П. Игнатъев, В. Д. Сивцев, Н. А. Ариасков, о. д. а. наһараалланылар.

Чурапчы төһүлүгүн баһылытын солбуйааччы А. Г. Егоров эһэрдэ тыл эттэ, «Чурапчы төһүлүгүн 370 сыла» бэлэһин К. Е. Платонов, үбүлүөйгө аһамыт маннаа-тыннан Н. Г. Дадаһыны, Махтал суругунан В. Д. Монастыреву, Н. Д. Демьяновы наһарааллапта.

Улуус прокурора И. В. Ядрев эһэрдэстэ, улуустаабы Ис дьыала отделын үлэстэ сыһыта тупсан иһэрин бэлэттэтэ.

Өрөспүүбүлүкэтэҕи Ис дьыала отделын министэри-стибэтин Махтал суруга пааматынныы онторбут Г. Г. Туранаска, А. Д. Дьячковскийга туттарылына.

Өрөспүүбүлүкэ Ис дьыалага үлэтигэрин бэтэроонун сэбиэтин аһыттан эһэрдэ тылы Г. Г. Алексеев, бэтэроон милициялар аһыттан К. Е. Платонов эттилэр. Уот Субуруускай сэһэ В. К. Субуруускай эһэтинэн кини туттарын, кини аһа элбэх эбэһинэһирин эттэ, пааматынныы онторторбуттарын иһин Чурапчытаабы Ис дьыала отделын кэлэктибигэр махтанна.

Төһүлүк баһылыктара эһэрдэ тыл эттилэр, бэрэстэк туруктаах буолуутулар ылар үлэтигэр иһин махтаналлар. Түмүкэ отдел састааба хоруан ыһаага, сага аһылыты пааматынныы аттыгар кэлэктибигэр хаарыскага түстүлөр.

Алексей СЛЕПЦОВ.

От ыйын 10 күнүгэр Россия Ис дьыалаҕа министэриэтибэтин Чурапчы улууһунаабы отделын тэрийитинэн, Саха Милицияга торүттэмүгэ 100 сылыгар аһан, Саха сиринэр гражданскэй сэһинэ ыһыт хамыһыһыгар, бойбуой дружинаһы тэрийэччи, уонсастыбаннай-политическай дьийэттэ Николай Дмитриевич Кривошапкинга—Уот Субуруускайга аһаллыах пааматынныы аһыт буолла. Бу дьаһалта улуус баһылыга А. Т. Ноговицын, улуус дьокутааттары Сэбиэтин бэрэссэдэтэ Я. П. Оконешиников, Чурапчы төһүлүгүн баһылытын солбуйааччы А. Г. Егоров, улуус прокурора И. В. Ядрев, Субуруускай сэһэ В. К. Субуруускай, Чурапчытаабы Ис дьыала отделыгар үлэстэбит милицияһы бэтэрооннэр, төһүлүк баһылыктара, Субуруускай аймахтара кэлэктибигэр.

Чурапчытаабы Ис дьыала отделын дьийтти иһигэр олохтоох милиция састааба кырылааччы парадкай формалаах стройуан турулар. Отдел начальныыга И. Д. Свинобосов быраһылыыаа мустубуттары Саха Милицияга тэрийитигэ 100 сылынан, Н. Д. Кривошапкинга—Уот Субуруускайга аһаллаах пааматынныык аһылытынан эһэрдэтэ. Кини Саха Милицияга 1918 сыллаахха от ыйын 10 күнүгэр тэрийитин, орубуна бу күн 100 сыла буолбутун эттэ. Н. Д. Субуруускай олохун, үлэтин, чуолгаан кыһыл хамыһыһыгар, чекет баһылытанан Саха сиринэр Сэбиэсөй быһаас олохтоһууттар килтэрибит кыһатын билиһинэрдэ.

Улуус баһылыга А. Т. Ноговицын быраһылыытынан эһэрдэтэ. Ис дьыала отделын үлэтигэр улууска бэрэстэк туруктаах буолуутулар, Чурапчы бары хайыскаларга ситиһиктээх үлэтигэр инники күөҥү сылдылытар таһаарыахтаахтык үлэтигэрин бэлэттэтэ, махтанна. «Улуус социальнай-экономическай сайдыытыгар килтэрибит ыһааһын иһин» үһүс испитиннээх бөлөгөн Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ис дьыалага министэрин солбуйааччы К. К. Неустроевы, Милиция бэтэроонун

Марфа ПЕТРОВА.

Уйғуну-бийяны дэлэтийн – барыбыг сөрүкнүт!

УЙГУ КЫЛАТА

"Чурапчы" ТХПК "Сага олох" хайыкка ыйга бииргэ тахсар анал сыһыарылыга

ҮҮТҮ СОБОТУОПКАЛААНЫН БЭС ҮЙҮН ТҮМҮГҮНЭН

за январь - июнь 2018 года												
Наслега	План 2018 г.	за отчетный месяц 2018 года						за 1 - VI 2018 года		(- +) тонн	Закуп 2017 г.	2018 г. к 2017 г.
		июнь		(- +) тонн	в %	Закуп 2017 г.	2018 г. к 2017 г.	план	факт			
		план	факт									
Алдарский	383	62,42	62,87	0,45	100,7	63,19	-0,32	123,98	149,13	25,15	173,290	-23,865
Бахытский	329	53,65	61,54	7,89	114,7	76,96	-15,42	106,57	119,72	13,15	168,620	-18,905
Болтогузский	317	51,60	26,97	-24,63	52,3	39,98	-13,01	102,50	48,50	-54,00	72,990	-21,486
Болугурський	642	104,52	70,24	-34,28	67,2	89,72	-19,48	207,61	169,09	-38,52	192,220	-23,128
Арылахский	294	47,80	43,42	-4,38	90,8	46,42	-3,00	94,94	86,21	-8,73	103,790	-17,584
Кытанахский	273	44,44	34,16	-10,28	76,9	40,90	-6,74	88,27	57,93	-30,34	92,470	-34,540
Мутулайский	513	83,47	75,02	-8,45	89,9	76,65	-16,63	165,80	146,92	-18,88	169,640	-22,717
Ожудувский	626	101,89	95,20	-6,69	93,4	75,19	-20,01	202,38	203,86	1,48	151,380	52,479
Соловьевский	545	88,73	92,80	4,07	104,6	97,78	-4,99	176,25	205,78	29,53	210,590	-4,806
Сыланский	791	128,78	110,70	-18,08	86,0	129,27	-18,57	255,81	208,99	-46,82	272,710	-63,721
Телейский	325	52,92	52,01	-0,91	98,3	34,44	17,57	105,11	107,52	2,41	85,120	22,397
Хадарский	408	66,51	74,72	8,21	112,3	73,02	1,70	132,12	136,36	4,24	142,020	-5,658
Хатынанский	373	60,66	44,34	-16,32	73,1	49,94	-5,60	120,49	101,21	-19,29	106,010	-4,803
Хаяхылтский	330	53,79	47,00	-6,80	87,4	54,51	-7,52	106,86	81,09	-25,77	105,730	-24,642
Хонтогузский	673	109,64	62,75	-46,89	57,2	89,50	-26,75	217,77	137,58	-80,19	200,150	-62,571
Чахырский	460	74,84	75,77	0,93	101,2	78,34	-2,57	148,66	177,71	29,05	184,590	-6,882
Чурапчинский	319	52,33	30,14	-22,19	57,6	32,05	-1,91	103,95	55,90	-48,05	56,320	-0,423
по плану	7600	1237,99	1059,63	-178,36	85,6	1147,86	-88,23	2450,07	2193,78	-265,29	2487,640	-293,857

[illegible]

Алтын түмүктүн 2459,07 тоннасы ыар бышкан 2193,78 тоннага толуктуулукта, 265 тоннага толуктуулукта. Алтын түмүктөгү 123,98 тонна бышкан 149,43 тоннага толуктуулукта.

ХОРТУОПШУЙ—ИККИС КИЛИЭН

Сыбаккай номин Чуратгык оройуонун кэн-хустарыгар, сокуустарыгар, бурдугу араас окурот астарын үүнүрүнө албох үлүмүлүлүккө, үрдүк ситининнор да баалыра. Ити үлүлери Тын хаһаайлыбытын управлыста, микстэр агрономнар сурунүүлүр. Окусталаарылаахтык үрдүк ситининнор агроном Василий Федюкин Ермаков үлүлүлүк, Кийи хортусулуу үүнүрүнө араас ылымалары туттара. Үлүлүлүтүн хаһаайларга суруйара, албох бросшорлары таһаарларбыла. Бу нумеро юни хортусулуу үлүлери туһунан саккалар босотуллубит.

Хорюскалүй түрүт дөйүзү – Сокуруу Америка. Бу кулчура Артаа Европа суварыстыбыларыгар 17-с үйбү Россияга 18-с үйбү Саха сиригэр 19-с үйбү тарыммыла. Тыл хаанайыстыбагы үгүс кулчурапарытытан хорюскалүй улуучну байи креомаллыгыны уратылар. Килин бөлөгүнэн сэлэһинийи кылга тэниспөр. С, В, А курдук киһи доруобуйаныгар улукан туһалах биһимини өртөк. Аһылык бордонукашын быһыытытан киһи сууккасаары наһыйа цурмута 300—500 грамм эбис Ити аста, хорюскалүй биер юфитко тиеспөр сылаашы айшаһаа 160—180 кг буолар. Бүрдүк көнгүнтөн киһи аһылын быһыытын бу кулчура иккес миссубу турар.

Хорьхонгүй үүн орлогчид бастагч туурал, дорьлуул, гоньж-хоньж отгогчид ургалтай, юуны нэрхсэн орлогчийн уонна нли буомгары улахан хоромнуута суох хайлах тумнары эрдэгтэн бэлхжээх, бэлхжээх буолуохтаах. Сави сирин киин бэлхж сройбуонгарын киниматара үгүс култургай үүтгөйиэтэрэ чыгырбас устуубуоналартаах. Хайлаһаадаг сылаас сайылын уһуна 58—75 хонуктаах. Сайынын айтар үкүлүлэрэ отурук куйаастар, арыктаах күлүр арылхтар. Үүтгөйиэтэрэ орлук улахан култалашастарынан түүнү

хайлалтар бусадлар. Үс юрзальска дотор таминьмьаах обургу хайлалтар бос айһан бастаах дөдөдһилгүр 3—4 сүлг устата бирид, отгон нокос дөдөдһилгүр 25 сүлг бирид эр түһүн хайлалтар.

Хорьхонгийн туруулах үүдүүн ямарч сайн устга 300—400 мм комойдх сонгу түхүн шалд. Почвабы үүгөинэ туулах, бийнлаах хара буор аргатай суге чираас, баар-суга 2—3 быйрхын, Куриш сөгүтүн нуулсүгүүнү күүсэ ылан туоретчлар. Почва дээшнэ бийнлаах органичеснар.

материалный уокуругулары руналар
бийиктилер. Хайыты угары онсулар
иньамалар көрүнүрөө араластар.

Күнүйүгүзүн сарылаан, хорюонгуй уяна-
сагар жүр киңи эбээр перертой кийгиритер.
Нуормага 1 кв. м сирээ 20—25 кв. эбээр үстүү
бизээр перертой. Эскөтүн кийгит суюк
буулаадына, кылаанын иңи сиретинээр
жүйүгүзүз бел бекетин табылг.

Саксыялар бам бийик индек, үнүс дөңдөрлөрүр участвак буорун тире эрини жок эр, 25 см дикрине дикр түрүлөр. Оскотун участвак кынынын белбелк тапылыбкы бучагылар, бастаан, олу быгарытылар тарагылар.

Күлүн сімезі анан болон, ыарынга
сух, согтоох формалаах хортоснуу
паллашар. Тусла дарааланган, аһаны
хортоснууйтан арааран дыа умуналар
уураллар. Сас курун тутар ыйган саздан
араксаттандоох палла.

Хортосонгүй огторо сагаа бичиг
эрхтэргийн, хивсгэрийн олонгийн баатар ууны
үрдүүдээр тулалзах. Хортосонгүй ото 12—15
см улашгайлан комүү онгохуйлар. Комор
сарнаа почва бура синкээх, ол эрсээр
курдакоо (толбого) сыхыбай буюуокилах.
Ити зага ууну кутарьлы эбэгэр ариш
көнштөгч почва бура сарнаага түнүүг
комөрүүлэхээх. Сайнаа устата куржита
ууну кутарьлы 9—10 төгүл, арихнах сайна
6—7 төгүл онгохуйлар сол.

От ыйын 12-20 күннэригэр халлаан туруга

Чт 12 июля	Пт 13 июля	Сб 14 июля	Вс 15 июля	Пн 16 июля	Вт 17 июля	Ср 18 июля	Чт 19 июля	Пт 20 июля
								
+26° +17°	+24° +17°	+24° +16°	+18° +12°	+19° +11°	+22° +11°	+22° +11°	+21° +11°	+20° +10°
Дождь	Небольшой дождь	Небольшой дождь	Дождь	Небольшой дождь	Пасмурно	Небольшой дождь	Небольшой дождь	Пасмурно

ТНЭРГЭН

дьиэ кэргэннэ аналлаах балаһа

Билшлги кэм кишинэ дэсн киймий? Бу үйбүтүлгэ, арааһа, бары ариастаан хоруйдууаххут дии саныбын. Ол курдук, кэм эрэ бастакынан билшлги кэм кишинэ дэсн үрөхтөнөх, үчүгэй үлэстэтэх, үрдүк хамнастаах, түүх баар сапшы, сонуну иштэриэлиринэр, атыгы алоһу кытары нөпгө халласар, сыалын-соругун сипиһэр дэсн хоруйдуоҕа. Билтэн турар, итинэн барытылар сөсөһүөхсэ сөн. Ол гынан баран, тус санаанын үлэстөр буоллаха, билшлги кэм кишинэгэр өссө килтэриэм этэ, тус алоһун бэйэтэ оностор, санаабытын, баҕарбытын алоһун аргыһын кытары биэр субонон килтэрэр, үбү-харчыны сонноохтук көрөн аһытарар, тугалыыр эйгэһэ, дьонно-сэрэгэ киһилии сыһыаннаах буолууну өрө тутуу, халобур оностобун. Ол иһин да мээһиһэ элэтэхтөрү буолуо, “дьылыгыт – бэйэн иһиһэр” дэсн.

“Олоџум кэрэтэ аттыбар баар”

Билэгийн эдэр дьонго хамнах баатар
эйгээр суул анигас. Байнгингэр бигэ эрэлтэх,
дойдуугтар баринилтэх, үгүнү-кэзэн
ырыгалаан толкуйдуур дьон үтэлэригэр да,
тус олохторугтар да үгүнү ситһэр күмгэрэ
калз. Манган ситһэрэн, мин эдэр ычавка
үтүө холобур буолар, дьин сахалыы өйдөөх-
санаалаах, олохо, оёону нигингэ байлэрэ
тусла ураты көрүүлүрдэх Сергей уонна
Ирина Новгородовтар дьон көртэтэрин
билэһин-нөөхөдэин бааһабын.

Бил ага башылыгы Сергей Серафимович Чуратчы улуулугтар баламча эмэ кэсиптик билээр үлгити элэр киши. Улуус киши башылыгылар юридическай отдел саларыач чыгынан үлгитир. Ону таһынан "Куофалы", "Маарыкчанан" уокуруттан улуус Миньяадын дыкутага, «Эркин» улуустаады эр дыон

түмсүү чиглэнэ. Алаха днэ хотуна Ирина Николаевна – Булун улуунуттан тэрүтгээ. Кини 2008 сыттан РЦТИ (БТИ) архылын отделын технигинэн үлэтир. Сергейдох Ирина субатэрин холбоон, 2001 сыллаахха ыт буолбуттар. Чурапчы нэһилиэгин Молодежная түөлбө 2005 сыллаахтан

спордуйан үс ороно күн сирин көрдөрөн
ныр-бааччы спордуюр. Улахан уул Яков
С.К. Макаров аатынан Чурапчы
гимназиятын 10 кылааһын үрөнсөөччигэ,
бокса секциятыгар дьарыктанар. Лиза эмиз
С.К. Макаров аатынан Чурапчы
гимназиятын 8 кылааһын туйгун
үрөнсөөччигэ, Чурапчытаагы музыкальнай
оскулаа выпускнигида. Кыра уул Кристиан
С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто
оскулаатын бастагы кылааһын түмүктэтэ.

- Сергей, үзгүр уяниа дыг кэргэнгэр биримэгийн хийдэх атираагынг сэлдэгтэн?

- Карлыгынгийн эгтээс, ол туулан ула-
ханныг толсуйдаагтайн. Хас биирдийн
юйхээ эгистнээс дун баар. Үлэг, дыз
күргэмээр сыйшаным эмээ онуук. Татпыр
юйим, Ирина, аттыбар баар булан, наар
юинни кытары бииргэ сүбэлхөн, ону-
маны гынар буоламмын барьта орун-
онугар сөн түбэлэн нлэр бышыншах.
Кистэл буолбетах, уолаттарбын бэйм
нитэбин. Дыз ис-тас үлгэ, сиргэ-уонгэ,
үлгэ-хамнаска тэнгэ итлэ сыйлабын.
Бэйгэтерин нийн көрүнэлэригэр, олох
араас моголоругар, кыйылыг-хогуут

даганы бэлэмнэх дэон
бусли улаагалуураг
дэулуабын. Одоу
атаахатар. - суултат
сух көмүскээр наада
тах суух. Билитин
Якуваах. Лизам
бэйлээр булан-таш
улаах, эби дохуу
киллэринэллэр.
Холбура, куех лууу
хуураах.

харьцалалтай, ол үүгээр бэйлэрмээр тикэр. Онтон сэтгээр, билигн кунгээр харчм ханган калорин билалар толкуйдуулар. Кыра уул Кристиан ону барьтын кере сыйдан эмнэ үерээр. Бойом политика өтүгээр үзэлхорим да быйльынан, днэз кэргэним иһинэн тух эмэ сыйа днэн билээрор үгэстэхпин. Быйльгы 2018 сыйа – Үнүү сыйнан билэрбинлит, ол курдук кэргэним Ирннэ огуруот ароссадаларын олордон атылаата, бэйлэит огуруоппуг эмнэ куһагана сусхтук үүтөр, огулор луук үргэн атыллылар аны днэзэнгэ, отонго сыйдыахпыт. Иһинэ барьгылар эппнэгтэх кнн бусарым быйльынан тэбис-тэнгэ сыйларбын себулүүбүн.

- Иринэ, улсааг дотоо хүргэн шийтгэ
бууцаархыг бодхыгтайгаа хүргэн шийтгэсэн
сыйхалтайгаар, оюу шийтгэлээр улсааг оруу-
лах тухай ёслол элбхий? Дотоо хүргэн бие
түрхэлтээх буулзуулган сүрэн түрхэл
түрхэлтээх оюуныг?

- Бейрон туран, динэ кэргэн сүрүн тутуш
- эр киһи. Мин кэргэммэр Сергейгэ бүүс-
бүтүнүү эрэнэбиц, иэни бвар буолан, киһи
ааһыһынан-суоттааһынынан барьта
оноһуллар, тэриллэр. Сахага «Дьахтар
санаата аһынаагар кыһас» диин этилэр, ол

да курдук билиги, даяхталар, араса бары буолан туруктуктун сөп (күтэр). Икэи тус-туса менталитетаак дьон холбоспуһут эрэри билигин күтөн санаабыт биир, майгынанналар өрүһүт үгүс, элбэи көксөткөөс даҕаны айһоһобут. Уол оҕо нигитигэр эр киһи улахан оруону ылар эбит дьээн чөлүк бигэргэтэбин. Урук, кырдык, оҕолорбун найаа көмүсүнөр эгит, онтон сыһаан, айһаһаһа түгүннөр баалара. Дьэ көргөнтө барыта аһаас, дьэһо буолуосаах. Ким да кимтэн даҕаны туту да кистээбэксэ, биир сүбэнэн сыһыаллара ордук. Төһө даҕаны олоҕо ыраахтар баалларын үрдүтөн, эр киһини түһөрэр, сиһилиир, үөхэр саһаммат. Биир сүбөнөн дьэ-уот туттан, бляһустройство күлэринэн, гаас ситимигэр хайһоһон, окурдуоҕас үүһүрүһүн дьон сиһиргэн оло-робут дин саныһыбыт.

- Сергей, обаялорун туснарыглан, кишигери шитишгэ туха бэлхэмтэ уурагын кыгаастык бисиднишгэ эгэ.

- Эрдэ эмэгтэйнхн курудук, овогзорбун куруутун бииргэ илдэ сэлшэбэнь. Уолаатар кыра эрдэжэргитэн хара үлэни толоро үөрэннигэр. Билитин улахан уол Янов эмэгтэжэ эрэ барынь-бары үлэнигэр хортосуну кэмүүтэ, муус кешэригтэ, хаар курууутэ, огуруот үлэгэ. Кыякыг Лига, билити турш, үжүн нийтин кылары алгыһар, кини уруһуидур длогурдаах. Билитин Болуур нэһилгигэр «Кусугу» длаарыгэ сэлшэана сэлдэр. Кини оосо уруһуй куонжурһар кыайа.

орослүүбүлдүктөн Францыяда баран
сыннанан келбиз. Кристианы
эниелтгэн туслу секциялар
бирисхлин бабарын. Алыгы олох
ирбизилгэн көмүүтэр, смартфон
барыбын даганы наааа абылаат. Ойно

оёолорум эмээ үлүүгүйн ылыгт төмөрдө-
ж эгизэр. Онууса юмугэр төхсөтөн,
бирхөмлөрийн аттарынан туһаналларыгар
көтүлүүбүт. Оёо уларыгар сааһа
(подростковой) дин-динлөр, арааһы бары
суурайтар, көрдөрөллөр. Ити саасна оёо
бэйлүгүлэр бүтэн халһыа суохтаах. Билиги
бэйбигт да ол көмү аастаалып; ол да иһин
буолуо, онгон толлубакка, хайлаах
сатыһарыһа, оёолорбүтүн кыһини сөгүр-
дөк- майгыһаах дьһөн буона улкатыларыгар
дылүһүбүт.

Бийигийн турар, оёо нийгмийгэр даяахтар эмгэ улахан орууту ылар. Оёонор тагастара-саягара наар ыраас, тог сыйшал-ларыгтар, тизгэммэг, дийзбиг-уолгуг даяахаллах буслуугугтар кэргэним Ира өнгөтө түүхсэ да тэнтэммэгт буоллаа. «Дыйл-хоную» дийлгэро кырдык, тоһонон кэргэмпигээн өр сорохун да, сөччонон кинини убаастыыр, сыаналыыр буслар эбинээ. Бийигт Яковь сааскы куэсэ илээ бара сырыттым. Уотум аан мыйнайттын бастакы куһун сууларда. Сүрдөөн долгуйда, соһуйда даһаны быһылыах. Кыраһыкбай, улахан баһайы куэбэс этэ. Кристиан эмгэ тоһо даһаны кыратын иһин, булг туһунан ойдобулгээх, сааны-туһаы керен бизэр. Онно барытыгтар мийигин аһам Серафим Серафимович үөрэттээ. Аһабын ыдыксыр-был.

Ити курдук, Чуратчы төһөлүгүн биш дьолун ыалын алокутукки кылгастык быһа тараан суруйдакка итинник. Часчы дауаны Новгородоктар дыа көргөн нэлэлэтиринтөн сажалатан, аюку алаарыылара, оҕону итиннэ түс көрүүгө ураты. Маныык дыа көргөн уонсастыба уонсай алоор сабыдыкта улаатан. Киди халобур аностор, астына көрөр. Онон Новгородоктар дыа көргөн күннээҕи түбүлэтиринтөн былыс булан, сүб-ама биорониторисэр махтаннааһын, уһун үтөнү, илгээх-эйлээх аюку баатарыаһыс.

Юлиетта Семен ЖЕНДРИНСКОЙ.

Балаашны бэлгэмээтэ Семён ЖЕНДРИНСКЭЙ.

Викторина

Төрөөбүт Чурапчыбыг туһунан төһө билэбитий?

год поступления	код инвентариз. на балансе	д. инвентариз. на балансе
1959	2020 r	66 7028
1960	2022 r	62 7029
1961	2024 r	63 7022
1962	2026 r	64 7029
1963	2028 r	65 7021
1964	2030 r	66 7027
1965	2032 r	67 7027
1966	2034 r	68 7027
1967	2036 r	69 7027
1968	2038 r	63 7026
1969	2039 r	62 7026
1970	2037 r	61 7026
1971	2034 r	

Страна	Трудоспособный возраст	
	Женщины	Мужчины
Российская Федерация	55	60
Вьетнам	55	60
Узбекистан	55	60
Бангладеш	59	59
Украина	58	60
Белоруссия	56	61
Казахстан	58	63
Афганистан	60	60
Чехия	62	63
Эстония	62	63
Латвия	63	63
Армения	63	63
Болгария	61	64
Грузия	60	65
Польша	60	65
Бразилия	60	65
Испания	65	65
Великобритания	65	65
Канада	65	65
США	66	66
Греция	67	67

АГНПРС(Я) Пресс-служба

Ийэ айылҕабытын киртитимиэбин!

“Убаастабыллаах Чурагчым дьоно-сэргэтэ, ялалыгтара! Итнн күнээр тураннар, Мындагаайыга Амма эбобитигэр сөүгө үгсө. Куйаас күнүрү багтаһа, дуоһуяа сөүгөлээн, саныһаһа, оонньоон-көрүлээн. Ол эрөөри “аны манна элбэлэпит” дикх айылаах, бөү-сады ыһан-тозон хаалларыы, юрэ айылзабыгыһа киртити – сиргэ баппат быһыы. Син бары мал ийгэрэ, ажалара, элэр да дьон үрүгү-хараны, үгүөнү-мөкүнү быһаарар буоллаххыт. Кимисхэ эрэ найылаангыт; бэйбүгүт кэһилтэтигэти бөххүтүн-саххытын хаалларымант, ыраастык хомуһан барыт дикх көрдөһөбүт. Билтэн турар самаан сайһа юрэ түгэнгэри багтаһа, олус үчүгэйдик күүлэйдээтигит; астына-дуоһуяа сөүгөлээтигит. Ону ким да бөлсүбэт. Ол кэһилтэн барыһа хомуһан, ыраастаан барыахтаах буоллаххыт. Эһиил эмиз кэлээхит турдаа. Ырыада ылланар бары тагһылар, ахтар Кыһа Аммабыһа киртитимизгит, бөүгүнэн-садынан комумуобунт!”

¹⁴CО" корр.

